Ч. 197 (10.574). Львів, вівторок 7. вересня 1926. Pocztowa opłata zapłacono ryczałtem. Рік XLIV.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДЕННО ПЕРЕДПОЛУДНЕМ

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. Конто почт. щадн. 143.322. Адреса для телеграм: „Діло", Львів. Гол. Редактор приймає від 11—12 год. передполуднем Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА: Місячно: в краю 4·50 зол. За границею: В Америці 1 долар, Франції, Голяндії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зл., Німеччині 7·50 зл., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зл., Австрії 7·50 зл. — Зміна адреси 1 зол.

В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 20 сот.

Ліга Націй.

Нестал і півсталі місця. — Чехословаччина уступить місце Румунії, Швеція Голяндії. — Кандидатура Китаю. — Домагання Німеччини. — Тишина перед бурею. — Конференція Бріяна у Штреземана. — Виїзд еспанського делегата. — Ухвала Ради Ліги.

Женева, 5. вересня 1926.

„Пті Парізієн" у передовиці висловлює думку, що Польща і Китай одержать у Раді Ліги Націй лише несталі місця, з привілеєм нової вибиральности. Місця півсталі без права нового вибору одержать: Бельгія, Уругвай та ще дві південно-американські республики.

Парізькі політичні кола побоюються, що вибори до Ради Ліги годі буде перевести гладко. Лише Бельгія і Уругвай дістануть без труду несталі місця. Америка одержить три місця в Раді. Чехословаччина уступить своє місце Румунії, а Швеція зречеться свого місця в користь Голяндії. Для обсади дальших 3 непостійних місць остає лише кандидатура Польщі. На одно з цих місць рефлектує Китай. Так остало би лише одно місце, на яке покищо нема кандидата. Німеччина домагається, щоби пленарне засідання Ліги насамперед ухвалило приняття Німеччини до Ліги, а щойно потім, щоби відбувся властивий вибір. Французька преса виступає проти цього домагання, бо каже, що Німеччина хоче якнайвиразніше грозити опозицією проти кандидатури Польщі.

Женевський кореспондент „Льокаль Анцайгера" пише про тишину перед бурею, яка запанувала в Женеві, а то тому, що конституційна комісія зборів Ліги може відкинути плян реорганізації Ради Ліги Націй. Колиб конституційна комісія акцептувала плян реорганізації, то почнуться позакулісові переговори щодо вибору 9 непостійних членів Ради. Польщі не зачислено до тої девятки. Тойже кореспондент пише, що Бріян на другий тиждень інтервеніюватиме у Штреземана, щоби зробити щось для Польщі, коли в Женеві стільки зроблено для Німеччини.

Делєгат Еспанії Палясіос виїздить із Женеви, бо свій мандат уважає вигаслим із хвилею замкнення нарад реорганізаційної комісії. Еспанія не візьме участи в святочному принятті Німеччини в члени Ліги Націй та здержиться від участи в засіданнях Ради.

Рада Ліги Націй ухвалила резолюцію, в якій апробує предложення реорганізаційної комісії Ради в справі іменування Німеччини постійним членом Ради та збільшення непостійних місць до 9.

В Еспанії кипить.

Плебісцит у справі діяльности уряду.

Мадрит, 4. вересня 1926.

Центральний комітет патріотичної Унії звернувся до уряду по дозвіл на уладження в цілій Еспанії в днях 11.—13. ц. м. плебісциту, щоб нарід висказався про діяльність уряду, а специяльно про діяльність Прімо де Рівери. Нарід мав би в тому плебісциті заявитися також, чи бажає собі скликання Національного Зібрання для співділання з урядом.

Міністерство внутрішніх справ позволило на уладження плебісциту і поручило адміністраційним властям зберігати безсторонність, щоби була гарантія справжнього вислову думок цілого народу.

Стан облоги?

Мадрит, 5. вересня 1926.

Вчора оголошено півурядовий комунікат, який стверджує, що наслідком розпорядків, які вводять зміни в системі винагороди й авансів офіцерів, зайшло багато актів несубординації і зломання військової дисципліни. В звязку з того роду випадками уряд дорадив королеві негайний поворот до Мадриту і попросив його оголосити стан облоги в цілій Еспанії, а з окрема підписати декрет про завішення в уряді всіх вищих офіцерів і командантів артилерії, заборонити їм носити уніформи і притягнути їх до відповідальности карної. Комунікат кінчиться твердженням, що уряд рахується з прилюдною опінією.

Згідно з порадою уряду король постановив негайно вернути зі С. Себастіяну до Мадриту.

Литва й Польща.

Ковно, 5. вересня 1926.

Литовський делегат до Ліги Націй Сідзікавскас заявив перед кореспондентами женевських газет, що Мемель є наслідком напружених литовсько-польських відносин у поважних трудноціах. Ліга Націй виявила в справі Вильна свою повну безсильність. Нормальні відносини між Литвою і Польщею будуть можливі тоді, коли буде направлена виленська кривда. Всі литовські заходи спрямовані на те, аби усунути це безправство. В найближчому часі Литва порушить справу Вильна знову перед форумом Ліги Націй і викаже, що господарське піднесення Литви звязане тісно з направою кривди, яку зробила Литві Польща. Слід зазначити, що фінансове і господарське положення Литви в цьому році подвійно тяжке з уваги на слабий урожай, тому треба буде мабуть конче привозити збіже з заграниці.

Ковно, 5. вересня 1926.

Тут появився новий російський щоденник „Голос Литвы", якого орієнтація виразно антипольська.

Визнання СРСР. Південною Америкою.

Варшава, 5. вересня 1926.

„Агенція Всходня" повідомляє з Москви, що після визнання Уругваєм уряду СРСР, ідуть інтензивні переговори в справі визнання СРСР. иншими республиками Південної Америки. В найближчому часі слід сподіватися визнання СРСР. Аргентиною, Бразилією і Чіле.

На думку радянської преси буде це вступ до поважного порушення справи заключення договору між СРСР. і Злуч. Державами. Договір той полагодив би всі економічні та політичні конфлікти, що є між тими державами.

З грецького кітла.

Відень, 5. вересня 1926.

Тутешні газети повідомляють з Атен, що ріжниця думок між головами партій і Конділісом довела вже тепер до поважних терть. У жовтні має бути скликаний парлямент і на ньому мабуть різко виявляться настрої ріжних груп грецького народу.

Чічерін їде до Візбадену.

Варшава, 5. вересня 1926.

„Руссрес" повідомляє з Москви, що Чічерін їде через Ригу і Берлін до Візбадену. Подорож відбуває неурядово; виїздить на лікування. Після лікування у Візбадені передбачують візиту Чічеріна в Парижі, де має стрінутися з Бріяном.

Опір мексиканських католиків.

Рим, 5. вересня 1926.

Сюди вернув секретар апостольської делегації монс. Креспі, виданий мексиканським урядом. Креспі не вірить у можливість злагідження ріжниць між церквою і мексиканським урядом. Одиноким шляхом, яким їтиме католицька церква в Мексику, є на думку Креспі пасивний опір у відношенні до мексиканського уряду.

Найближче засідання польського сойму.

Варшава, 5. вересня 1926.

Соймова канцелярія дістане 8. вересня денний порядок найближчого засідання сойму, яке буде скликане на 16. вересня. Правдоподібно вже на тому засіданні буде представлений проект буджетової провізорії на IV. квартал.

Товариш вбив товариша.

Львів, 6. вересня 1926.

Вчора около пів до 4-тої год. попол. син львівського купця Ральського, Адам, ученик VII. кляси гімн. застрілив з револьверу свого товариша Юрка Бахмана, уч. VI. кл. гімн. в помешканні свого батька при ул. Асника ч. 15. Причина убивства невідома, по всякій правдоподібности сталося це випадково через незручне манїпулювання набитим револьвером.

Нові надії.

Львів, 6. вересня 1926.

Воєнні підготування англьосаського світа до війни з більшовиками, до генеральної розправи з комунізмом збудили нові надії серед російської й української еміграції. В емігрантських центрах розпочався незвичайно живий рух і то рух, якого давно вже не було. В усій цій еміграційній горячці цікаве між иншим те, що здвиг настроїв серед великоукраїнської еміграції є навіть більший, живіший, більш напружений, як серед російської.

Великоукраїнська політична еміграція в своїх організованих гуртах розпадається на два головні табори, майже рівної сили: гетьмансько-монархічний і уенерівсько-демократичний. Більш суцільним є гетьманський табор з б. гетьманом П. Скоропадським на чолі. Згуртовані біля нього хлібороби-державники завдяки інтелектуальній силі В. Липинського витворили суцільну державницьку програму і своєрідний, до подробиць мережений, на шляхетсько-козацькій державній традиції здвигнений світогляд, який вспів накинути емігрантським, а навіть деяким галицько-волинським верхам. Ставлячи свою програму на довшу мету, вони вспіли зберегти себе перед ріжними, менше і більше компромітуючими несподіванками емігрантської політики. Фатальний крок б. гетьмана в 1918 р. (проголошення федерації з Росією) зуміли хлібороби-державники зручно вигладити й виправдати та придавити його грубими зломами забуття. Сьогодня вони в значній мірі очищені від закидів і пристрастей вступають у нову добу з новими надіями.

Гетьмансько-монархічний табор спирається на досить широких звязках з німецькими монархістами до Гінденбурга включно. Є він німецької орієнтації і думає покористуватися німецько-монархічними симпатіями в рішаючій хвилі. Чи гетьманський табор має які звязки і симпатії на Рад. Україні — важко сказати. Та фактом є, що значна частина наших американських земляків, головно греко-католицький клерикальний табор не лише заявляється, але й пристрасно підтримує гетьмансько монархістичну концепцію.

Одначе в останньому часі на американському терені наступило розщіплення серед українського монархічного табору. Зявився новий претендент до гетьманського стільця в особі гр. Розумовського, мабуть останнього з Розумовських. Ширшому українському загалові він мало відомий, хоч у часі війни працював у користь антанти в контакті з теперішнім чехословацьким президентом проф. Т. Масариком між иншим проти русофільської концепції Крамаржа. Гр. Розумовський не має значніших впливів серед американських Українців, але за те має значні впливи серед американських капіталістів. Крім цих двох серйозних претендентів годиться згадати ще й гумористичну фігуру був. гетьманського прибічника, патьомкінського героя", Полтавця-Остряниці (в дійсности називається він Полтавцев!), що обіцюється „до року" „звільнити" Україну з біль-

Red. czas. „Dilo" we Lwowie. Pr. 404/26. W imieniu Rzeczypospolitej Polskiej! Sąd okręgowy karny orzekł na wniosek Prokuratury przy tymże Sądzie, że treść artykułów umieszczonych w czasopiśmie „Dilo" Nr. 192 (10.869) z dnia 1. września 1926 pod tytułem: „Moralna hayl" w ustępach: a) między słowami: [illegible] a słowami „Chba", b) między słowami: anarchije u a słowami „P.d" c) od słów: [illegible] do końca artykułu, zawiera ad c) znamiona zbrodni z § 65 a) ust. karn., ad a) i b) występku z § 300 ust. karn. [illegible] uznał dokonaną w dniu 3. sierpnia [illegible] roku konfiskatę za usprawiedliwioną i zarządził zniszczenie całego nakładu i wydał w myśl § 494 pk. zakaz dalszego rozpowszechniania tego pisma drukowanego. Zarazem wydaje się nakaz odpowiedzialnemu redaktorowi tego czasopisma, by orzeczenie niniejsze umieścił bezpłatnie w najbliższym numerze i to na pierwszej stronie. Niewykonanie tego nakazu pociąga za sobą nakłady przewidziane w § 21. ust. druk. z 17. grudnia 1863 Dz. p. p. Nr. [illegible] z 1863 t. j. zasądzenie [illegible] przekroczenie na grzywnę do 400 zł. [illegible] Lwów, dnia [illegible] września 1926. r. Hawel.

ку. Дитину в школі виховується умово, за тим умовим вихованням стежать ще і в хаті. Але ніхто не журиться, що дитина має й тіло, якому в рівній мірі належиться виховання. І дитина, дійшовши до зрілого віку, віддавшись цілим єством умовій праці — марніє. Так тратить суспільність часами дуже здатні і спосібні одиниці, що змучені односторонньою працею, сходять передчасно зі світа, а в найліпшім випадку тратять творчу енергію, старіються за молоду. Памятаймож, що лиш раціональна руханка і раціональний спорт присвоюють глибокий віддих, значить — гартують легені, виробляють силу мязів і т. д. і що тільки це дасть нам добрих, веселих та здорових людей, охочих до життя і праці.

Дуже гарна поява, що у нас жінки це відчули, взялися совісно до праці і часу не гайнують. На приготовляючих інструкторських курсах фізичного виховання, уладжених Українським Спортовим Союзом, переважало число жінок. Хай-же число їх все більшає, хай зростає у жінок зрозуміння ваги спорту в національно-державних змаганнях нації! І хай возьме собі з того примір і мужеська молодь. Бо всім нам слід памятати, що гігієна і спорт створять святиню тіла для здорового духа, дадуть нам одиниці сильні тілом і душею, створять суспільність людей здорових, охочих до життя і праці.

Не лишаймо дитині в спадщині нічого: але духа її виховуймо і даймо їй здорове, сильне, залізне тіло. Така дитина буде щаслива і буде нам взята по всі часи.

Олекса Саламон-Соломяний.

Памятаймо: Рідна Школа — це народня фортеця, це певний захист в добі лихоліття!

Нові книжки й видання.

КНИЖКИ:

1) *Богдан Лепкий:* МОТРЯ. Історична повість. Том перший. Українська Накладня Київ—Ляйпціґ. Стор. 387. Трильоґія Мазепа: 1. Мотря.

]) *Богдан Лепкий:* МОТРЯ. Історична повість. Том другий. Українська Накладня Київ—Ляйпціґ. Стор. 308.

3) *Богдан Лепкий:* НЕ ВБИВАЙ. Історична повість. Українська Накладня Київ—Ляйпціґ. Стор. 296. Трильоґія: Мазепа—2. Не вбивай.

Ю. Р. Крук-Мазепинець: ДУРНІ ДІТИ. (Хроніка наших днів). Львів—Київ 1926. Хроніка присвячена вязням, Товаришам автора з польської тюрми при вул. Баторія у Льові. Розмір 16° ст. 144.

С. Беда: ПОЦІЛУНОК ЮДИ, песа на 4 дії. На українську мову переклав Володимир Мартиневич. Тернопіль—Львів — Провіденце. Подільська Театральна Бібліотека. Розмір вісімки ст. 32.

ШЕМАТИЗМ всѣх школ Подкарп. Руси. Зложив Иван Вислоцкий. — Додаток: Перегляд діяльности культур.-просв. організацій од 1919—1925 р. Видавництво Ивана Вислоцкого. — Типографія „Карпатія" в Мукачевѣ. Розмір вісімки, ст. 240.

ІСУС У СЕРЦЯХ ДІТЕЙ. Наука греко-кат. релігії на основі біблійних оповідань для дітей І-ої і ІІ-ої кляси вселюдних шкіл. Уложив свящ. Іван Рудович, катехит і професор державної вчительської семинарії у Львові. Львів 1926. Накладом видавництва шкільних книжок. Розмір малої вісімки. Стор. 128.

Іван Калинович: ЩО РОБИТИ ПО ЧИТАЛЬНЯХ „ПРОСВІТИ"? Програма, поділ і календар освітньої праці. Львів, 1926. Стор. 29, вел. 8°.

ЖУРНАЛИ:

СВІТ, ч. 15—16. Зміст: Камінський: Одно з важних питань. М. Рудницький: Київський Мімоз. Н. С.: Український Інститут Марксізму. М. Гавдяк: Яром Дністра. Живе срібло і організм. І. Гаврилюк: Цар Голод. Пучок з квітника Хафиза — Пер. Д. К-й. Чудотворець з Нансі. Шарль Бодлер: Вечірня гармонія — пер. В. Бобинський. На Маркіяновій горі. Роман Купчинський: „*". Винахід лондонського аптикаря. З музеїв на Україні. Аркадій Аверченко: Муха — пер. І. Ставничий. М. Гавущинський: Ліквідація останнього табору в Чехії. Окуляри, якими можна слухати. Перші залізниці в Альбанії. М. Рудницький: Поет професором поневолі. Ян Каспрович: 3 книги вбогих — пер. М. Рудницький. І. Возич: Чарівний прутик. Т. Б.: Українське Сокільство Ів. Франкові. Гавервики та їхні дозорці. Новий образ М. Анджеля. І. Яренський: Думка. Афоризми Бернарда Шова — пер. А. Лада. Нові винахідки з ледової доби. Озброєння літаків. Веселий куток. Ж. Санд: Мала Фадета (далі).

КУЛЬТУРА. Журнал культурного, суспільного й політичного життя. Рік IV. Ч. 4—9. Зміст: Ів. Франко: Товаришам з тюрми. 2) Моя стріча з Олексою. — Із посмертної поетичної спадщини Ів. Франка: І. Наймит. І. Ранок на пастівнику. ІІІ. Матрона комірниця. IV. 1639—1793. V. Скіп богів. VI. Рідні сторони. VII. В тюрмі. VIII. Із римських сатир Джовані Велі: 1. Духовна потіха, 2. Згадки, 3. Римлянки. — Ів. Франко: Із дневника. — Автобіографія Івана Франка. Розділ Марксового „Капіталу" в перекладі Франка. — Енгельс у Франковому перекладі. П. Сук: Співець українського робучого люду. — В. Левинський: Розвиток діялектики.

НОВА ХАТА. Журнал для плекання домашньої культури. Рік II. Ч. 9. Зміст: Г—ч: Про жіночий спорт. II. Жіночі легкоатлетичні змагання. М. Бачинська-Донцов: З пластунками на Гуцульщині. Марія Фуртак: Катрі Гриневичевої „Непоборні". Курс крою і шиття в Боремлі, пов. Дубно, на Волині. Визначні жінки сучасної доби. І. Беатріса Уеб. А. Т.: З дороги в Градо. А. І. Купрін: Брилянти. З области мод. Дамян Горняткевич: Про збірку народних вишивок і писанок. Осипа З.: Кілька слів про ведення кухні. Дещо про наші осінні овочі. Приписи. Ради господиням. Окремо: 9 сторін зразків мод.

ЗАПИСКИ ЧИНА СВ. ВАСИЛІЯ ВЕЛИКОГО. Жовква, 1926. Том II. Випуск 1—2. Стор. 220, вел. 8°. Зміст: І. Статті. Проф. І. Огієнко: Український наголос на початку XVII. віку. М. Голубець: Лаврів. — II. Матеріяли. — Д-р Іван Крипякевич: Середневічні монастирі в Галичині. О. Гл. Кинах: Посіщення мараморосьних монастирів 1749 р. И. Скр.: Життєписи Василіян. К. Королевський: Катальог Прокураторського Архиву в Римі. — III. Miscellanea. Pro d m s nostra. О. Володимир Толочко: Уніятські могили на виленських кладовищах. П. Холодний: Епитрахиль XVII. віку з церкви с. Вольсвин. Д-р В. Щурат: Краснопущанська легенда. И. Скр.: Позабуті записки. И. Скр.: Д-р Іван Франко і Василіяни. О. Гл. Кинах: На вічну память о. Г. Хватала Ч. С. В. В. И. Скр.: До історії о. И. Скотинського. Наші найближчі ювилеї. IV. Бібліографія. V. Огляд надісланих книг. — До числа долучена мапа середньовічних монастирів у Галичині і 3 таблиці, що представляють високомистецькі образи з епитрахиля в селі Вольсвин.

НИВА. Місячник присвячений церковним і суспільним справам. Рік XXI. Ч. 6. Зміст: Свящ. В. Герасимович: Дещо з наших болячок. Свящ. д-р Г. Костельник: Психольоґія віри. Свящ. Марко Гіль: Дещо про душпастирювання на Гуцульщині. Свящ. Іларіон Гела: Чия сцена — того люд. Свящ. д-р Г. Масцюх: Документи на часі. Місії. Священики і богослови. Нові книжки. Всячина. Проповіди.

НАША БЕСІДА. Ілюстрований двотижневик літератури, науки і суспільного життя. Рік III. Ч. 15—16. Зміст: Лазеба Лановецький: В обіймах доброго ґенія. Борис Монкевич: Українська пісня. А. Карашевич: Поле бою. Евг. Вировий: Чи не новий невідомий малюнок Т. Шевченка? Василь Некрашевич: На похороні. Іван Буда: В горах. В. Павлович: До обєднання польської національної церкви з православям. А. Анський: Грецьке ярмо на альбанській правосл. церкві. А. Керський: З подорожі до Півд. Америки. М. Малієв: VIII. всесокільський злет у Празі. Луговий злет у Львові. Література, мистецтво, наука.

УКРАЇНСЬКИЙ ФІЛЯТЕЛІСТ. Місячник. Рік II. ч. 7—8. Адреса: Wien XVIII., Gersthoferstr. 128. Зміст: Д-р В. Онишкевич: Обличем до філятелії. — Д-р А. Гатчак: Про господарську сторінку філятелії. Евг. Вировий: Україна в катальозі Івера. В. Сапожников: До полеміки про видання Київ III. (по нім.). М. Садовський: Архицікаві річи. Нові марки. Дрібні вісти. Бібліографія. З філятелістичних журналів. Члени українського Обмінного Т-ва. Оголошення.

ГОСПОДАРСЬКО - КООПЕРАТАТИВНИЙ ЧАСОПИС. Рік V. ч. 35. Зміст: Організуймо кооперативний капітал! Рахунковість підставою здорового господарства. Способи усунення нужди на селі. Молочарство: Сир Brie.. Хліборобство: Сіяти жито густо чи рідко? Збільшення носности домашньої птиці при помочі контрольних перстенців. З кооперації инших народів: Жидівська кооперація в Польщі. Ріст споживчої кооперації в Швеції. Правне положення та податкові тягарі кооператив: Підвижка податків на 10 процент. Стемплеві оплати при реєстрації. Оборотовий податок кооператив, що мають більше крамниць. З Ревізійного Союзу Українських Коооператив.

Відозви і комунікати.

В справі практичної підготовки кооперативних робітників.

Українська кооперативна організація поширюється, а рівночасно з тим зростає запотребування нових теоретично і практично вишколених кооперативних робітників.

Правда, тепер зголошується до праці багато осіб з теоретичною підготовкою, одначе негайне приділення їх на відповідні пости до одної з наших союзних кооператив неможливе тому, що дотичні кооперативні установи жадають від петентів практичної підготовки, набутої в наших кооперативних установах у краю.

Щоб порушене питання розвязати корисно для кооперативної організації, а тимсамим для шукаючих посад одиниць, Ревізійний Союз Українських Кооператив звертається отсим до всіх осіб, які покінчили торговельні (фахові) школи всіх видів, а які не мають тепер приміщення, з предложенням приступити до відбування кооперативної практики в такім порядку:

1) Доложити всіх зусиль у тім напрямі, щоб запізнатися зі всіми агендами кооператив І-ого ступня, тобто: а) з ділом і книговодством, б) з закупном, калькуляцією і продажею товарів та сільсько-господарських продуктів, в) з запотребуванням і домаганням села на кооперативнім полі.

2) Після відбуття практики в кооперативі І-го ступня постаратися — за посередництвом Рев. Союза Українських Кооператив — про приняття на практику до одного з Повітових Союзів Кооператив. По принятті — про що належить повідомити Р. С. У. К. — відбувати практику у всіх відділах ПСК., а саме: торговельнім, касовім, організаційнім, люстраційнім, у відділі книго- й діловодства, при чому змагати до опанування цілого практичного матеріялу.

3) По практичному вишколенні в ПСК. переслати РСУК. відписи свідоцтв, дипльомів, посвідки відбутої практики й опису життя.

Рівночасно пригадуємо, що зголошення запотребування службовиків союзними кооперативами і подання в справі посад: організаторів, люстраторів і книговодців належить надсилати до РСУК., а запотребування і подання в справі посад торговельних референтів, магазинерів і торговельних помічників до Центросоюза у Львові. Агрономи звертаються безпосередньо до Товариства „Сільський Господар" у Львові.

Ревізійний Союз Українських Кооператив.

ОПОВІСТКИ.

Український Наддніпрянський хор під управою Петра Євсевського у складі 30 осіб виступає:
Вівторок 7.IX. Броди.
Четвер 9.IX. Винники.
Пятниця 10.IX. Винники. 193 23-?

З дівочої гімназії УПТ. в Станиславові! Початок шкільного року 1926/7. дня 15. вересня. Додаткові вписи до 14. вересня. Доповняючі, поправочні та додаткові вступні іспити до кляс I.—VIII. в днях 14. і 15. вересня від год. 8. рано.
437 1—2 УПРАВА.

Подяка.

Цею дорогою складаю щиру подяку Вп. п. д-рові Всеводі Костеві, д-рові Гроадельному Осипові, д-рові Козакові Михайлові, д-рові М. Мондшайнові та д-рові Яновичеві Вол. — лікарям у Станиславові, д-рові Фішерові Людвикові та д-рові Фолдякові Оттові — лікарям санаторії „Червон. Хреста" в Закопанім і д-рові Штайнбергові — лікареві у Франценсбаді за дуже старанну, вмілу і совістну лікарську поміч у часі моєї важкої, довго тревающої недуги.

Станиславів, дня 1. вересня 1926.
436 1—1 *Никифор Деныш.*

Оповістка.

Подаю до відомости зацікавлених осіб, що з природу розвязання Українського Табору в Йозефові я передав невідібрані інвалідські листки Українському Краєвому Товариству Опіки над Інвалідами у Львові, а всі таборові метрики б. душпастирського уряду українському митрополичому ординаріятові у Львові.

Йозефів, дня 19. серпня 1926.
441 1—3 **Д-р Іван Козак,** сотник УГА.

Дня 13. вересня 1926 р. в год. 4. пополудне відбудуться

Загальні Збори

Шкільної Спілки Кредитової

Коопер. з обмеж. порукою в Золочеві, в салі Тов-а ім. М. Шашкевича з таким порядком денним:

1) Відкриття Загальних Зборів Ш. С. К., 2 Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звідомлення Дирекції з діяльности Шкільної Спілки за минулий час, 4) Зміна статуту, 5) Вибір Надзірної Ради і Дирекції, 6) Вільні внесення й запити.

Надзірна Рада Шкільної Спілки Кредитової.
438 1—3

Загальні Збори

Кружка „Рідна Школа" УПТ. в Золочеві відбудуться дня 12. вересня 1926 р. в год. 1. в полудне в салі Тов-а ім. Маркіяна Шашкевича в Золочеві, з таким порядком нарад:

1) Відкриття Загальних Зборів УПТ. головою Старшини Кружка, 2) Відчитання протоколу з попередніх Загальних Зборів, 3) Звідомлення Старшини Кружка з діяльности за шк. р. 1925/26., 4) Рахункове звідомлення і біланс за адмін. рік 1925/26, 5) Звідомлення Контрольної Комісії і уділення абсолюторії, 6 Плян праці „Рідної Школи" в адміністр. році 1926/27, 7) Справа реактивування бурси і приміщення шкіл УПТ., 8) Зміна статута УПТ. на Тов. „Рідна Школа" в Золочеві, 9) Вибір нового Виділу і Контрольної Комісії, 10. Вибір делегатів на Загальні Збори „Р. Ш." УПТ. у Львові, 11) Вільні внесення й запити.

За Старшину Кружка „Рідна Школа" УПТ.
439 Голова: 1—3 Секретар:
д-р Яр. Олесницький. І. Калинович.

За редакцію відповідає **Василь Мудрий**. Видає Видавнича Спілка „Діло". З друкарні Видавничої Спілки „Діло", Львів, Ринок ч. 10.

Математична загадка!

Коли 1 = 50

1297 **Розвязка** 73–75

1) пачка цитринового екстракту **Агрумина** = 50 цитрин).

Населення Київа в останпіх 50 роках.

В 1874 р. населення Київа складалося з таких груп (у скобках відношення до 1.000 мешканців): Українці 38.553 (303), Москалі 59.652 (470), Жиди 13.957 (110), Поляки 10.409 (82), инші 4.524 (35). В 1897 р. піднеслося населення Київа зі 127.251 на 244.723 голов. З того було: Українців 54.674 (221), Москалів 135.096 (544), Жидів 32.093 (130), Поляків 19.233 (80), инших 6.627 (25). В 1917 р. мав уже Київ 467.591 мешканців, з того Українців 76.784 (164), Москалів 231.379 (500), Жидів 87.237 (186), Поляків 42.819 (91), инших 29.372 (59). В 1919 р. населення Київа зросло на 544.369 голов, у тому числі Українців 136.923 (251). В 1920 році було в Київі тільки 366.396 мешканців, з того Українців ледви 52.433 (143). Найновіша конскрипція населення Київа в 1923 р. виказує такий стан: Українців 101.493 (254), Москалів 144.160 (362), Жидів 128.362 (332), Поляків 12.127 (30), инших 12.844 (32), разом 398.886 голов.

З тої статистики виходить, що жидівське населення Київа збільшилося за останніх 50 років на 300 відсотків! Жиди творять уже нині третину населення Київа, а якби зростали в такім самім темпі, як досі, то при найближчій конскрипції матимуть уже релятивну більшість. Українське населення Київа, не зважаючи на ріжні декрети в справі українізації, стратило багато зі свого стану посідання за старих царських часів (в 1874 р. було 303 Українців на 1000 душ, тепер тільки 254). Ще більше стратили зі свого стану посідання Москалі, одначе це річ зрозуміла й оправдана. Зі зростом української національної свідомости російський елемент Київа, як і инших українських міст буде топитися дальше і він скорше чи пізніше розплинеться в українському морю. Те саме буде з иншими, меншими чужинецькими групами по наших містах.

І ще одна увага. Де є ще друге місто в світі, в якому національний склад населення переходив би такі, а хочби подібні метаморфози? А може таких великих змін не було, а вся причина того явища в недокладній, недбалій ститистиці?

НОВИНКИ.

— **„Тарґі Всходнє“** отворено у Львові з великою парадою в неділю 5. п. м. Експонати виставлені, як і в попередніх роках, на колишній повистововій площі за стрийським парком.

— **Львівський синдикат польських журналістів і „чудо“.** Інформують нас, що в одній львівській друкарні почав синдикат польських журналістів репродукувати „чудотворний образ“ з вулиці Софії. Репродукція призначена, як нас запевняють, до масового поширення на відпустах і т. д. Не хочеться просто вірити, щоб такими „інтересами“ займалася установа, що має обєднувати в собі репрезентантів польської публичної опінії, її творців та керманичів. Це тим дивоглядніше, що з иншого джерела інформують нас про те, що спричинницю „чуда“ з вул. Софії притягнено до карно-судової відповідальности за обманство. Ці два факти, поставлені побіч себе, кажуть дуже багато.

— **Під колеса паротягу** впав на стації Зимна Вода залізничий робітник Антін Козловський. Його відставлено в небезпечному стані до загального шпиталю у Львові.

— **Випадок при каблях.** Стефана Кокулу, занятого при каблях (будова сітей) при вул. Сикстуській недалеко головної почти, присипала земля. Його видобуто зпід землі в непритомному стані. Першої помочи уділило Кокулі ратункове поготівля, після чого його відвезено до загального шпиталю.

— **Два самовбивчі замахи.** Дора Шварцвальд, зам. при пл. Збіжевій ч. 4, напилася сільного квасу. Причиною самовбивства — утрата посади в цукорні. В непритомному стані відставлено її до шпиталю. — Подібно поступила й Мечислава Рудницька, зам. на Клепарові ч. 311. Ближчих подробиць про причини того її кроку нема.

— **Крадіжи — без кінця!** Варвара Костюкова, сторожиха дому при вул. Зиблікевича ч. 29, повідомила поліцію, що якийсь злодій украв їй з помешкання два золоті перстенці, ніклевий годинник, золоту обручку і білля. — За приловлення на крадіжи портфелю з 20 зол. і вартісних паперів на суму 3000 зол. на шкоду Йосифа Гатика з Підгайчик арештовано 29-літнього кишеневого злодія Йосифа Шорра.

— **Орган російської меншости в Польщі.** В жовтні пічне в Варшаві появлятися російський тижневик „Родное Слово“, що має бути органом російської національної меншости в Польщі та в прибалтійських державах. В тижневнику мають співпрацювати видатні російські письменники і журналісти, а також російські політичні діячі Польщі, Естонії, Латвії і Фінляндії. Редактором тижневика має стати бувший член редакції варшавського щоденника „За Свободу“ Портуґалов.

— **Спортовці з України їдуть до Німеччини.** У вересні виїздить до Німеччини збірна футбольна команда України металістів і гірняків. До Чехословаччини виїздить рівночасно колектив легких атлетів України в числі 10 людей, де візьмуть участь в атлетичних змаганнях.

— **Мистецький Музей у Білій Церкві.** РАТАУ (Радіотелеґрафічна Аґенція) повідомляє, що в Білій Церкві приступлено до орґанізації Мистецького Музею. Є цінні картини Рубенса, Рембрандта та инших мистців, а також багато памяток українського мистецтва та побуту.

— **Нові радянські агрономи.** Уманська господарська школа — її так звуть сільсько-господарський технікум — випустила в цьому році 92 дипльомованих аґрономів. Всіх аґрономів розподілюють відразу по округах та районах для праці над піднесенням селянського господарства.

Памятайте, що всякі збірки на нагробник на могилі І. Франка треба посилати до Центробанку (Львів, Ринок ч. 10. І. пов.) на щадничу книжечку ч. 7910.

Жінка і спорт.

На площі Сокола-Батька приємно дивитися на велике число вправляючих жінок. Сходяться вони сюди і на вільному воздусі, в морю соняшних промінів, гартують тіло й духа. З лиць їх читається задоволення й ту приємну втому, по якій більшає охота до фізичної й умової праці, більшає охота до життя... А що найважніше: вони сходяться правильно в точно означений час, використовуючи якнайбільше вільний воздух і рух для скріплення свого здоровля. Сходяться і з питомою пильністю й запопадливістю, якою так часто відзначаються жінки, учаться під умілим проводом — дисципліни.

Сьогодня — мусимо це признати — дівочі спортові гуртки у Львові далеко солідніше працюють, як мужеські. А коли додамо, що прикладаються до всього слухняно і вміло — то з того всього дійсно лиш можна радіти.

Яке велике значіння має спорт для одиниць і народу, дає доказ небувале його поширення між усіми народами й усіми верствами суспільности, численна й ріжнородна спортова преса, величаві стадіони, побудовані великим накладом гроша, безнастанна пропаґанда, сотки й тисячі спортових свят загально народнього характеру і т. д. Те все — на жаль — не у нас, а в Чехів, Німців, Мадярів, Італійців, коротко — у всіх народів.

По війні, яка привела з собою стільки лиха, а найбільше далася в знаки молодому поколінню, зрозуміли всі, що ту молодь треба ратувати; що треба її вичерпаний організм зробити сильним і неприступним для безлічі недуг, які, шаліючи, брали й беруть численні жертви саме серед цвіту народу. Зрозуміли це й давні противники спорту і перенявшись його високими ідеями, наглядно переконалися, що „хоровите тіло приказує, лиш здорове слухає“ (Руссо).

Годі нам розводитися про наших ближчих і дальших сусідів, як вони розуміють спорт і як про свою молодь дбають. Не будемо писати про те, що нашій суспільности здоровля молодого покоління байдуже. Ми переконалися нераз, що наші люде за дорогі гроші підуть у цирк, щоби глянути на карколомні штуки, а не підуть за кількадесять сотиків глянути на вправи своєї молоді, на цвіт суспільности. Коли на легкоатлетичних змаганнях за границею угинаються степениці від натовпу народу, то в нас, у „День Українського Спортовця“, на степеницях було ледви 36 осіб! Батьки й мами, а з ними й педагоги протестують, що будинок одної школи невідповідний, бо за мало там повітря. Але ні одна мама ні батько, ні педагоґ не піде переконатись та ближче зацікавитись тим, що чейже можна тих кілька годин, проведених у невідповідних льокалях, з відсотками надробити!

Колиж у нас все таки спорт поширюється, то хіба чудуватися треба, що в ініціяторів стільки енергії і сили. Бо по тільки невдачах і найзавзятіший стратив би надію на краще. Тому ті, що займаються раціонально руханкою та спортом, заслугують на це, щоб у їх свято сотки й тисячі громадян своєю присутністю додали їм сили до дальшої праці, щоби своєю присутністю переконали їх, що зрозуміють їх і їхне діло.

А коли ми таке велике число жінок находимо в українських спортових кружках, то значіння того годі недоцінювати. Бо коли наша жіноча молодь зрозуміла потребу фізичного виховання, то в будучині наші матери й учительки будуть впливати інтензивно на поширення раціональної руханки і раціонального спорту. А це для виховання цілої нації має кольосальну вагу.

В найближчій будучині такі жінки навчать усіх, що родичі, посилаючи дитину до школи, ще не сповнили свого обовя-

одним і першим могучим здвигом крил.

Дивна і таємна вона — загадка успіху і слави могучого й оригінального твору! Такому Бодлєрові треба було аж 50 років, аби досягнути широкого загалу своїми „Квітами Лиха“, але нині збірка ця розходиться в міліоні примірників — більше навіть ніж воно було би здорове для певної, особливо хлопячої публики. Незабаром Бодлєр буде розходитися геть більше навіть такого Віктора Гюґа, справдішнього клясика менше вибагливої юрби читачів. Чому воно так? Звідки береться і якими стежками розходиться притягання публики автором, раз нагле і раптове, то повільне і довге, — не знати. Це цікава (але й не легка) тема психольогічного і соціольогічного досліду, якого почину ще не слідно.

V.

Літературне багацтво країни свідчить про її глибоку життєвість, життєву силу—коли це слово вам ліпше підходить, — яка не записана статистикою і яка иноді просто суперечить з образом ослаблення і дезорганізації країни в инших ділянках її істнування. Одначе суперечність ця тільки частинна і тільки— позвольте вжити цього вислову: про-очна. В дійсности письменницьке багацтво, як особливий рід національного капіталу, тісно вяжеться нитками навчання і ощадности, з багацтвом рідної землі, з публичним майном. Щоб і не казали романтики, а воно таки правда, що недостаток висмоктує кров з мізку, виснажує уми, випорожнює середні і високі школи, і викошлявлює все, до літературних помислів і замислів включно. Вимки — ніщо инше, як тільки вимки. Занадто щедра обильність теж шкодить письменникові, заманюючи його в лінь і в городець розкішних поз, висловів найменшого зусилля і пустоти. Чесна, порядна зажиточність, солідні студії і, очевидно, дар слова—ось добрі умови для писання книг, які тривали би трьох довгих листків дерева, та які були би виткані на рівно ніжних і тривких, як листки, нервах.

Такого стану наша країна—поза коротким періодом княжого „Слова про похід Ігоря“ і літописів — досі не дійшла. Ми багаті тільки можливостями, тільки виглядами і надіями на будуче: природними багацтвами нашої землі, однаково не використуваними для нас, як невикористаними остаються природні таланти нашого народнього, племінного капіталу. Ні великого вожда, ні великого політика, ні великого економіста не видала наша земля навіть у тім безмірнім потрясенню нашого істнування, до самого дна, що принесла Революція. Тай ні одного великого письменника, навіть публіциста сміливого, і глибокого, далекоглядного! Сіра пересічність, переважно навіть щось низче пересічности — загально-людською мірою мірячи. Нічим ми нікому чужому—поза проявами дійсно безпримірної нездарности і некультурности нашої „дипльоматії“ — не заімпонували. Нічого в европейський скарб духа не внесли.

— Український хор! — кажете?

— Яка недоля, який сум: хотіти імпонувати світові одними пісоньками і одним хором!

Українська нація аж тоді буде приблизно рівновартним членом сімї европейських народів, коли видасть із себе Великого Письменника і живу, оригінальну, свіжу талантами й життям літературу. Аж тоді, і не швидше.

шовицького ярма". Розуміється, не вартоб було й згадувати цеї фіґури, як би не те, що цей авантюрист розпочав „діяльність" на воєнницькому терені, зню хавшись з Оскілківськими недобитками, відкриваючи перед ними перспективи наживи з невідомих джерел.

Більш ріжноманітний, а за те менше сконсолідований є уенерівсько- демократичний табор. Складається він — так сказатиб — з Петлюрівців чистої води під проводом А. Лівицького і В. Прокоповича, які були обєднані біля особи пок. Петлюри на персональній основі і з більших і менших еміґраційно-демократичних груп (соц. демократи, соц. революціонери і був. соціялісти-федералісти), які стоять на плятформі У. Н. Р., хоч не дають своєї апробати теперішньому попетлюрівському центрові. Осідком „Петлюрівців" є Варшава і Париж, уенерівці в ширшому розумінні цього слова гуртуються головним чином у Чехословаччині.

Уенерівсько-демократичний табор має своїх прихильників (еміґрантів) чи не у всіх европейських державах; крім того піддержує він звязки з деякими колами на Рад. Україні.

Ці два табори від якогось часу намагають збпизитися. Час до часу зявляються вістки про переговори гетьманців (прихильників б. гетьмана Скоропадського) з уенерівським табором; з другого боку йдуть переговори в лоні самих уенерівців.

На всякий випадок у лоні наддніпрянської політичної еміґрації відбуваються великі здвиги, зростає оживлення й рухливість, будяться і розцвітають нові надії.

Коли давніше тільки „Петлюрівці" постійно, за кожним ускладненням на міжнародній арені, леліяли надії про нову війну і поворот на Україну, то тепер ті надії є загальні; вони зростають і у гетьманському таборі, який досі дуже обережно ставився до всяких воєнних алярмів і до пророцтв про скорий упадок більшовизму.

Очевидно, ці нові надії не є самочинні; вони виростають на тлі воєнних настроїв і тих плянів, які куються в англійських і американських кузнях, при одночасній пошуканці за виконавцями англійсько-американської воєнної маршрути.

Англійсько - американський світ звертає бачну увагу на Україну не лише тому, що вона здобула собі на протязі революції розголос новітньої Вандеї, але, мабуть і тому, що Англійці без сумніву є краще поінформовані про положення на Рад. Україні, як ми.

На що це все вказує?

Очевидно, на те, що атмосфера є сильно наелектризована, що в кожній хвилі є можливий страшний вибух, що ненадійно може прийти до рішаючої боротьби двох ґіґантів, до боротьби на життя і смерть.

ф. ф.

Після конґресу.

Безвислідність конгресу „організованих національних груп в европейських державах".

В наших статтях: „Союз гнобителів", „Союз гноблених" і „Союз поневолених" ясно вказали ми на те, що конгрес „організованих національних груп в европейських державах" не може мати ніяких реальних наслідків. Звуження рямок і змісту конгресу до дрібних і чисто абстрактних тем, виелімінування навіть згадки про самоозначення народів, недопущення критики істнуючих режимів у поодиноких державах, — все те більше скидалося на нікому непотрібну параду, як на відважне й серіозне поставлення національної проблеми.

Організатори конгресу тісно трималися своїх вузеньких рямок, конгрес вислухував абстрактних рефератів про справи, які в теорії розвязує конституція кожної держави і все покінчилося теж теоретичними резолюціями. Конгрес не мав ані демонстраційного, ані практичного значення.

Ставши на ґрунт непорушности істнуючих державних організмів і резиґнуючи фактично з права самоозначення, конгрес „організованих національних груп" перемінився в збіговище рабськи настроєних „реальних політиків" без пляну, без провідної думки і без виглядів на здійснення навіть своєї мінімальної програми. Зовсім зрозуміло, що деякі „національні групи" є в поодиноких державах такі дрібні і такі розсіяні, що для них клич самоозначення в його істотному розумінні не може мати ніякого значіння. Але чому ж ті групи відмовилися приняти в свою основу право самоозначення для тих народів чи їх частин, що мають для того всі дані? Ця „тактика" є справді незрозуміла. Що більше! Вона викликує враження, що конгрес був ініціонований державами-гнобителями для того, щоби руками „організованих національних груп" похоронити найважніше право нашого століття, право про самоозначення народів.

Конгрес „орган. нац. груп", коли він — скажім — з „тактичних" причин заховав на пізніше клич про самоозначення, міг був на широкій арені відкрити карти тих пануючих народів, що всюди обносять свій демократизм і толеранцію. Одначе й це не сталося. Президент конгресу одержав право здержувати всяку „аґресивність" у відношенні до держав-гнобителів і всяку „напасливу дискусію".

Конгрес міг щонайменше винести різкий протест проти істнуючих державних режимів у Польщі, Румунії і инших державах, міг публичній опінії світа усвідомити безмірність кривд, які є щоденною стравою гноблених і поневолених. Одначе й це не сталося, а тому нічого дивного, що той конгрес не лише не має ніякого практичного значіння, але й пройшов без найменшого враження.

На конгресі „організованих нац. груп" зустрілися два угодові бльоки: німецьких меншостей і польських; до цих останніх присднали ся й польські „русскі" з пос. Серебренніковим та галицькі кацапи.

Завданням аж пятьох польських делеґацій, організованих польським урядом, було дбати, щоби, борони Боже, десь проховзнулося якесь слово про самоозначення народів. Цю свою поліцейську ролю виконали вони з подиву гідною пильністю на спілку з „русскими".

Ставши на ґрунті угоди, а не боротьби, на ґрунті лакейської дипльоматії, а не принціповости, конгрес зразу звів у нівець навіть свою моральну вартість. Очевидно, в такому конгресі українські делеґати не могли брати чинної участи. Вони виступали в ролі обсерваторів, використовуючи свій побут на женевському ґрунті для навязання взаємин з иншими поневоленими народами. Та, не вважаючи навіть на деякі успіхи в тому напрямку, може й краще було би, колиб українські, білоруські й литовські делеґати взагалі не стояли були у н і я к о м у відношенні до такого конгресу.

Літературне багацтво Франції.

(Від нашого кореспондента.)

Париж, у вересні 1926.

I.

Не самі тільки фінанси й гроші представляють собою багацтво націй. Є багацтво земельне, хліборобське, і підземельне, копальняне. Багацтвом є й ощадність, яка — коли валюта тверда і немає небезпеки конфіскат, законних чи насильних, — спровола та певно відроджує національний і державний скарб. Є і нарешті багацтво культурне — багацтво загальної освіти, із своїми трьома галузями: письменством, науками, мистецтвами. Річ зайва і безплодна: мірити, котре саме з тих багацтв важніше иншого, котре найважніше. На те й міри нема, гай сама думка міряння помилкова. Так, начеб хтось хотів якоюсь мірою означити, що важніше й підставовіше в людині: рука чи нога, шлунок чи мізок, зір чи слух. Усі вони важні, і як одно тільки хибує, або непомірно слабше инших, — то людина щось инше, як каліка. Є нації багаті й бідні, статні й каліки, здорові й хворі, а навіть — надійні й безнадійні.

II.

Літературне багацтво сьогоднішньої Франції — величезне. Тут буйно талантами, які трохи не кожного дня прозябають і розцвітають, на перекір двом непримиримим ворогам справдішньої оригінальности: академізмові, що придумує цікаві почини і накидає тісненькі критичні міри цілому поколінню; снобівському самодоволенню, що запевняє хвилеву славу, ефемерну, однодненну — всяким чудацтвам і дивоглядам, що наче маримухи в лісі виростають із родючої землі. При чому слід і не забувати, що письменство є функцією шкільного й позашкільного навчання (за виїмком рідких появ самочинного таланту), та що навчання звязане з ощадністю, себто зі здатністю батьків дати дітям повну освіту. Певна річ, письменство, то люксус, але люксус неминуче потрібний. Бо що инше, як письменство, формує еліту національну, себто ті кадри людей освічених, на яких лежить провід національної продукції в усіх ділянках життя мирового й обовязок формування й ведення національної армії — часу воєнного.

Колиб якійсь воєнній чи революційній гекатомбі вдалося вирізати в пень усю національну еліту, то нація попалась би на десятки літ, або й на віки цілі, в стан варварства.

III.

Хто часто ходить у Національну Бібліотеку і по книгарнях і пильно стежить за біжучою бібліографією, і хто заабонований на всі нові книжки в котрійсь добрій паризькій випозичальні, тай ще й не вагається видати на книжку зайвий (а то й незайвий) гріш, — той хоча, правда, всього, що виходить, прочитати не в силі, то таки може все перелистувати, на все кинути оком тай з усього того добра вибрати собідо читання те, що з якихнебудь причин видається йому цікавим, вартим читання. Правда ще й те, що неодно, що нам видавалося принадним при швидкому листуванню, виявляється менше цікавим і менше вартим пошани після уважливого прочитання кількох або кільканайцяти сторінок.

Як у всьому в житті людському, так і в світі книжок треба числитися з розчаруваннями. Тай краще заздалегідь менше собі обіцювати, щоби потім попадатися на щасливі несподіванки...

Але все таки, на загал ви зачудувані, осяяні, захоплені і скількістю, і якістю, і ріжноманітністю талантів, якими пишається французький роман передовсім, а за ним і инші роди письменства. Ні один инший нарід — ні англійський, ні німецький, ні російський, зпоміж великих літературних народів — не видає в наших часах стільки замітних повістярів, як нарід французький.

Десять років тому появилася на літературнім небозводі пишна зоря психольоґічної аналізи, найпишніша після Достоєвського: Марсель П р у с т. Помер він скоро, полишаючи по собі десяток збитих змістом томів, які оголомшують читача своєю мікроскопійною аналізою психольоґічною — серію під загальним заголовком „Глядаючи за часом утраченим", якої останні, посмертні частини тільки тепер виходять у світ. Успіх Пруста був безпроволочний, сказати би громовий. Його сила накинулася світові. В Англії, а навіть у Німеччині, є вже окремі письменські стоваришення його імення і присвячені його культові. Нічого дивного, що дехто протестував проти пересади і замотиличення „Прустівського" це почасти люде иншої психольоґічної формації, стихійно чужої Прустовій аналізі, або — частіше — люде, яких з правила ворохобить усяка нова, невидана і нечувана формула, хочби формула та й була не така то вже далека формули клясичного Монтеня. Як не як, Пруст, заки скосила його смерть, зажив у майже молодечих роках слави, себто вдячности за свій великий талант пробогатий і складний. І, що сущне, то була справдішня слава, себто вдяка самого цвіту европейської інтеліґенції. Т. зв. широка маса, юрба не в силі дати справдішньої слави — її хист обмежується минущим гомоном.

Уявіть собі радість смертно і безнадійно хворого письменника, коли друг його Л. Доде прибіг до нього, щоби сповістити йому Нагороду Гонкурів, яка в одну мить вивела невідомого автора під сонце слави. Була 2-га година пополудні і Пруст лежав у ліжку, в якому він буквально перебував свій вік, навіщений важкою і таємничою недугою, яку дехто вважав уявленою. Подібно Бальзакові, він жив за щільно замкненими вікнами і запущеними сторами, в ясний день, серед фосфоризуючих і секціонованих осіб своїх романів. Він був справжнім ґістольоґом — не душі, бо в людей тих душі майже немає, — а духа і темпераментів тай заіздів фізіольоґії в межі психольоґії. Ніхто дальше нього не вдерся в тайники органічного життя, вораного в життя інтелектуальне.

IV.

Та ось, небагато тижнів тому молодий автор Жорж (Юрій) Б е р н а н о с одним махом, першим своїм твором стягнув на себе пристрасну увагу культурної еліти своїм великим романом „Під Сонцем Сатани". Силою накинулося всім порівнання Бернаноса з пок. Прустом. Одначе яка корінна, сущна ріжниця! Коли Пруст типічний аналітик, то Бернанос—повістяр синтези і фрескового малюнку. Твір його (як і твори Пруста) читається нелегко, радше важко—і на гомінкий розголос він не може числити. Але до вершків культурної еліти Франції і заграниці Бернанос уже добився